بررسی احترازی ای توضیحی بودن وصف «الذی ارتضاه لخلقه» برای «الحمد»

> «ونحمده بالحمد الذي ارتضاه لخلقه ، وأوجب قبوله على نفسه ، وأشهد أن لا إله إلا اللّه وحده لا شريك له»[1].

«و نحمده بالحمد الذي ارتضاه لخلقه»؛ خداوند متعال را حمد می‌کنیم، به آن حمدی که برای خلقش راضی است تا آن گونه آن را حمد کنند. **«وأوجب قبوله على نفسه»**؛ و ایجاب کرده قبول حمد این بنده‌اش را برخودش. یعنی اگر من را حمد کنی از توی بنده‌ام قبول می‌کنم.

سؤال این است که «الذی» وصف احترازی است، ای وصف توضیحی است؟ «نحمده بالحمد»؛ نه هر جور حمدی، فقط خصوص حمدی که «ارتضاه لخلقه». آن وقت «اوجب قبوله على نفسه». من امیرالمؤمنین آن جوری حمد می‌کنم. این احترازی می‌شود. ای اینکه وصف توضیحی است؛ یعنی حمد خداوند متعال وسعتی دارد که هر کجا بیایی، حمد خدا است؟ «الحمد»، داریم، جنس حمد را توضیح می‌دهیم. خدا را به «الحمد» حمد می‌کنیم. حمد چیست؟ «الحمد الذی ارتضاه لنفسه». او این حمد را قبول کرده و پذیرفته که به‌عنوان جنس برای او به کار برود. «و اوجب قبوله على نفسه»؛ قبول این حمد را از مخلوقش بر خودش ایجاب کرده است.

کدام یک از اینها اظهر است؟ آیا «الذی»، احترازی از حمدهای دیگر است؟ یا توضیح است برای جنس حمد که حمد خدای متعال به این صورت است؟

شاگرد: می‌توان هر دو را در نظر داشت.

استاد: بله، در استعمال لفظ در اکثر از یک معنا اگر جامع ... .

شاگرد: وجوب قبول هر حمدی به تناسب هر حمد است. یک وجوب قبول بر اساس مسامحه و توسعه در رحمت است. این برای حمدهای لایق به شأن نیست. اما یک حمدی هم هست که براساس توصیفات قبلی است که وجوبش هم به مرتبه خودش است.

شاگرد ۲: بستگی به این دارد که کسی که می‌خواهد حمد کند آیا در مقام تعلیم حمد است، یا در مقام تشکر و ثنای الهی است. اگر در مقام تعلیم باشد، احترازی است و هر حمدی نمی‌شود. این حمد باید مبتنی‌بر معرفت خداوند متعال باشد، و هر نعمت و ثنائی جایگاه خودش را دارد. لذا باید این‌ها تبیین شود.

---

[1]. شیخ صدوق، التّوحيد، ج 1، ص ۷۳.

بازبینی #2
ایجاد شده 28 آذر 2024 14:03:01 توسط ... .
به روزرسانی شده 11 فروردین 2024 09:51:03 توسط ... .